

KORT VERSLAG VAN DE BIJEENKOMST VAN VERTEGENWOORDIGERS
VAN EEN AANTAL POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP DINSDAG
23 MAART 1965 TE 's-GRAVENHAGE
=====

Aanwezig zijn de heren:

Van de politieverbindingen:

- Delft
- Almelo
- Leiden
- Dordrecht
- Emmen
- Emmen
- Winschoten (R.P.)
- Hengelo
- Vlaardingen
- Zaandam
- Schiedam
- Velsen
- Heerlen
- 's-Gravenhage (Kon.Marech.)

Van de B.V.D.:

Mr. J.S. Sinninghe Damsté (voorzitter),

Jhr. M. de Savornin Lohman en

Mr. DAMSTÉ opent de vergadering en heet in het bijzonder de inspecteur _____ welkom, die, namens de commissaris van gemeentepolitie te Dordrecht, voor het eerst deze bijeenkomst bijwoont.

Hij brengt in herinnering dat in de vorige vergadering de inleidingen van de heren GERBRANDS en VISSER indruk hebben gemaakt en hij verwacht dat dit ook het geval zal zijn met de inleiding van deze middag. De aanleiding tot het onderhavige onderwerp ligt in de onlangs afgesloten herhalingscursussen te Katwijk. Het is goed de I.D.-functionarissen met betrekking tot hun kennis van het inlichtingen- en veiligheidswerk op peil te houden, maar het is ook goed voor de BVD geconfronteerd te worden met het eigen werk.

Mr. DAMSTÉ zegt zelf één der discussies te Katwijk te hebben meegemaakt en daarvan een gunstige indruk te hebben gekregen.

Hij geeft vervolgens het woord aan de heer _____ die een inleiding gaat houden over het onderwerp "Werkzaamheden van de I.D.'s ten behoeve van de BVD".

De heer _____ vangt aan met een beschouwing over de CPN. Hij merkt op dat het karakter van de CPN in vergelijking met vroeger veranderd is. De partij kan niet meer aanbieden dat zij strijdt voor een betere toekomst: De toestand van de massa is heden niet zo slecht. Ten aanzien van het verenigingsleven en de offervaardigheid harer leden komt de CPN in vergelijking met andere politieke partijen er goed af. Afdelingsvergaderingen worden regelmatig gehouden en financiële acties zijn er ook.

De grootste zorg dezerzijds, zo vervolgt de heer _____, zijn de veranderingen die zich voltrekken in het Nederlandse communisme.

Vroeger beleed de CPN de "Russische versie": "Nu is het evenwel niet meer een slap navolgen van het voorbeeld van de grote broer", zo heeft Paul de Groot eens gezegd.

De communist gooit het thans over een andere boeg. Zocht hij het vroeger alleen onder de arbeidersklasse, het proletariaat; thans heeft hij belangstelling voor kerkelijke organisaties, vredesacties etc. Vooral zoekt hij contact met andersdenkenden van enig geestelijk niveau. In samenwerking met de Vredesbewegingen, tracht de communist twee dingen te bereiken, nl. allereerst strijd tegen de atoomoorlog, waarbij in het midden moet worden gelaten of de Russen bang zijn vernietigd te worden omdat zij weten dat de Amerikanen meer atoombommen hebben. Hieraan koppelen zij een tweede doel, nl. de algemene vredesgedachte ofwel ontwapening.

In dit laatste zit spel, want de communist is allerm minst tegen lokale oorlogen.

Het communisme wenst zijn macht welke het na de tweede wereldoorlog verworven heeft te consolideren en uit te breiden. Daartoe tracht het met behulp van propaganda voor de vrede: a. het weerstandsvermogen uit te hollen en te vernietigen en b. zwakke figuren te ontdekken in gesprekken en dialogen. Uiteraard is echter niet alle strijd voor de vrede verdacht, zegt de heer .

Er zijn inmiddels in Nederland ongeveer 25 organisaties ontstaan, die actie voor de vrede willen voeren, waarvan sommige van regionaal karakter. Voor een groot deel daarvan heeft de communist belangstelling. Zelfs in christelijk georiënteerde vredesgroepen werken communisten of vertegenwoordigers uit A.I.J.G.-landen. Hierbij dient beseft te worden, dat niemand uit die landen naar het Westen mag "of hij gaat om een boodschap".

Ook onder de jeugdbeweging en in de studentenwereld werkt de communist. Behalve in enige grote steden is het A.N.J.V. een fiasco geworden.

Ook de O.P.S.J. en Pericles hebben nimmer veel invloed gehad. Er moest derhalve naar andere contacten worden omgezien. Het is gebleken dat communisten in christelijke jongerengroeperingen zijn doorgedrongen. De communist grijpt de kans als hij in dergelijke groeperingen voor een gesprek wordt uitgenodigd.

Inzake politieke jongerencontacten heeft Velsen de primeur. Men vraagt in velerlei kringen in toenemende mate communistische sprekers. Het is zo langzamerhand een normale zaak voor de jeugd om gesprekken met communisten te hebben.

Ten aanzien van de studentenvakbeweging merkt de heer op, dat het bestuur meent voldoende vast in 't zadel te zitten om de communisten eruit te houden. Hij vindt dit een optimistische gedachte.

De heer vestigt de aandacht op het 9e Wereldjeugdfestival in de komende zomer in Algiers. In toenemende mate vindt dit communistische evenement buiten de landen van het Sovjetblok plaats; nl. het 7e in Oostenrijk, het 8e in Finland en nu het 9e in Algiers. Cuba is te ver en Bulgarije is te communistisch. Overigens zijn de kosten voor de deelnemer f 650,-, waarbij nog zakgeld moet worden geteld. De voorbereiding van het festival is in handen van een z.g. Festivalraad van 15 leden, die een showkarakter heeft. Het Nederlandse comité bestaat uit 5 leden, waarvan 4 communisten.

Thans staan de arbeiders in het Westen veel verder van het communisme af dan vroeger. Het arbeidersparadijs heeft hun niets te bieden; daarom zoekt de communist het heden onder de intellectuelen. Maar, zo zegt de communist: "Als de omstandigheden zich wijzigen, dan komen de arbeiders vanzelf".

Komende tot een ander aspect in het huidige communisme, vestigt de heer de aandacht op de ontwikkeling van de linkervleugel in de Partij.

De aanhangers daarvan zien met lede ogen de door Moskou gepropageerde vreedzame coëxistentie aan en varen liever op het kompas van de Volksrepubliek China.

Uiteraard heeft een inlichtingendienst voor deze ontwikkeling grote belangstelling en de verdeeldheid in de communistische gelederen in Nederland wordt dan ook nauwlettend gadeslagen. Men denke aan de groep Schrevel, die zich manifesteert in Rotterdam, Schiedam en Groningen. Deze groep ontvangt propagandamateriaal uit België.

De heer   vestigt er vervolgens de aandacht op, dat hetgeen hij heeft meegedeeld voor een groot deel afkomstig is uit de rapporten van de politieverbindingen.

Uitgaande van het feit dat nog steeds het communisme actief is, is de inzet van de politieverbindingen ten deze volledig verantwoord. Zij zijn de uitkijkposten in den lande. Van het zelf initiatief nemen, van capaciteit en werklust hangt evenwel het succes af. De BVD moet in staat zijn door de inzet van de politieverbindingen alles te weten.

Het grootste deel van de inlichtingen (90 %) komt uit operaties, waarvan een deel wordt verricht door de politieverbindingen. De kwaliteit van de verbinding bepaalt mede de kwaliteit van het werk van de BVD.

De veranderingen in de tactiek van de tegenstander vereisen een zwaardere selectie bij het zoeken naar de opbouwagent, die immers thuis moet zijn in de nieuwe omstandigheden. De belangrijkste man is dan ook de spotter. Het peil van het I.D.-werk te handhaven is het doel van zijn betoog van deze middag, aldus de heer   . Hierbij moet men bedenken, dat operationeel werk, werk op lange termijn is.

De heer   betoogt dat het klimaat waarin bij de politieverbinding het inlichtingenwerk wordt verricht bepaald wordt door de (commissarissen)-korpschefs.

Spreker doet een beroep op de aanwezigen de I.D. niet te vergeten, temeer omdat in vele gevallen een nieuwe aanpak vereist is. De I.D. vraagt vandaag een man met capaciteiten, die niet tevens voor alle mogelijke andere zaken moet worden ingezet.

De heer   bepleit tenslotte het regelmatig houden van werkbeprekingen tussen Commissaris, I.D.-man en - zo nodig - vertegenwoordiger van de BVD.

Discussie

Op een desbetreffende vraag van de heer   , antwoordt de heer   , dat in een niet noemenswaardig aantal gevallen het met een agent is misgelopen. Het is voor de tegenpartij nu eenmaal niet gemakkelijk terzake enig bewijs te leveren. De heer   geeft overigens toe, dat de politieverbindingen en de Dienst met het "agentenwerk" tot heden zeer gelukkig zijn geweest. De heer   bevestigt dit door het memoreren van een recent geval van "stuklopen", dat toch goed afliep.

Op een vraag van Dr.   antwoordt de heer   , dat ongeveer de helft der operaties (in de B-sector) door de politieverbindingen wordt verricht.

Mr. DAMSTÉ steunt door het geven van een voorbeeld de heer   in zijn betoog, dat de huidige I.D.-man over grote capaciteiten moet beschikken. Het moet niet zó zijn, zoals is voorgekomen, dat in een bepaald korps vier korpsleden door de BVD werden opgeleid voor I.D.-werk en dat geen der opgeleiden bij de I.D. werd geplaatst omdat ze volgens de korpschef voor het I.D.-werk te goed waren bevonden. Hij kon de mensen elders in het korps beter gebruiken.

De heer SINNINGHE DAMSTÉ vervolgt met te zeggen dat kwaliteit en kwantiteit van de I.D. "de BVD iets doet".

Indien de mankracht beduidend zou dalen, dan zou dit moeten worden opgenomen met de Directeur-Generaal voor Openbare Orde en Veiligheid alsook met de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het is beslist niet de bedoeling dat de BVD het zelf doet, Zou niettemin vermindering van kwaliteit en kwantiteit plaatsvinden, dan zou de BVD zijn mankracht moeten versterken.

Moge dan in NATO-verband gezien, het internationaal communisme zijn verzwakt: elke splitsing brengt zijn moeilijkheden mee. Dit nog afgezien van de "grijze situatie", bijv. met name in de studentenwereld.

Nog steeds heeft de CPN geen zendtijd, maar mocht deze gegeven worden, dan bedenke men, dat televisie en radio de beste media zijn om het publiek te bereiken.

Naar aanleiding van een vraag van de heer , inzake filmvertoning deelt Jhr. de SAVORNIN LOHMAN mee dat een der laatst aangeschafte films voor instructiedoeleinden getiteld is "Persona non grata". Deze is van voldoende zakelijke inhoud om tijdens een I.D.-vergadering te kunnen worden vertoond. Hieraan zou kunnen voorafgaan een uiteenzetting over de -zaak, aangezien deze affaire de aanleiding is geweest tot het vervaardigen van deze film.

Ten aanzien van de ervaringen opgedaan tijdens de oefening "Fallex", zegt de heer dat hij daarover wel een geheim rapport heeft gehad, maar daaruit niet heeft kunnen concluderen of de medewerking van de plaatselijke politie goed of niet goed is geweest.

De heer antwoordt, dat de berichtgeving door de politie aan de BVD, vergeleken bij "Fallex '62", duidelijk is verbeterd. Weliswaar was er in een aantal gevallen alleen berichtgeving aan ISPOL, omdat men niet onderkend had dat het te melden feit ook voor de BVD van belang was. Dit kon echter voor een deel weer worden opgevangen via een verzoek van Commandant ISPOL aan de deelnemende politieinstanties om de BVD rechtstreeks te informeren ingeval van subversieve activiteiten.

De berichtgeving aan andere instanties dan de BVD, bijvoorbeeld aan de militaire inlichtingendiensten, is misgelopen.

De heer   suggereert dat het een volgende maal beter zou zijn alle politieberichten via de BVD aan de militaire instanties te doen toekomen.

De heer   zegt dat zulks in gevallen van zeer spoedeisend karakter te omslachtig is en dan ook niet moet worden bevorderd.

Dr.   geeft de raad bij een volgende gelegenheid van te voren te oefenen met de ISPOLs.

Rondvraag

Op een desbetreffende vraag van de heer   antwoordt Mr. DAMSTÉ dat er één eindredacteur voor het BVD-maandoverzicht is. Dat er niettemin wel eens in herhaling wordt getreden, komt omdat een aantal afnemers slechts belangstelling voor één of enkele hoofdstukken van dit periodiek heeft.

In overleg met de vergadering stelt Mr. DAMSTÉ de datum van de volgende vergadering vast op 22 juni 1965.

KORT VERSLAG VAN DE BIJEENKOMST VAN VERTEGENVOORDIGERS
VAN DE ELF GROOTSTE POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP
DONDERDAG 25 MAART 1965 TE 's-GRAVENHAGE
=====

Aanwezig zijn de heren:

Van de politieverbindingen:

- Arnhem
- Amsterdam
- Tilburg
- Nijmegen
- Amsterdam
- Rotterdam
- Rotterdam
- Enschede
- Groningen
- 's-Gravenhage
- Eindhoven
- Utrecht
- Haarlem

Van de B.V.D.:

Mr. J.S. Sinninghe Damsté (voorzitter), Drs. P.R. Gerbrands
(inleider),

W.G. Visser, . , Jhr. M. de Savornin Lohman,

Mr. Damsté, de vergadering openend, herinnert de aanwezigen aan de onlangs beëindigde herhalingscursussen voor ID-functionarissen te Katwijk. Uit het zeer bevredigende verloop heeft de Dienst eigen conclusies getrokken. "Ik ben dan ook" aldus de heer Damsté "tot het idee gekomen dat het goed zou zijn de betrokken chefs er nogmaals op te wijzen hoe moeilijk het werken bij de ID's is". Voor het behandelen van dit onderwerp zou de heer optreden en wel speciaal voor de Hoofdcommissarissen, omdat de Chefs van de Inlichtingendiensten het onderwerp wel kennen.

Het bleek echter dat op deze dag de Hoofdcommissarissen in Den Haag elders samenkomen, waardoor het programma van deze middag moest worden gewijzigd en als gevolg daarvan de vergadering in de gewone samenstelling bijeenkomt.

Mr. Damsté, tot het onderwerp van deze middag komend, zegt, dat op grond van art. 3 van het Koninklijk Besluit van 8 augustus 1949 de Korpschefs van Gemeentepolitie, de Districtscommandanten van het Korps Rijkspolitie en het Hoofd Bureau 2- Sectie 2 van de Staf van het Wapen der Koninklijke Marechaussee als verbinding van de BVD zijn aangewezen. Art. 32 van ditzelfde KB zegt, dat er, ongeacht of men verbinding is of niet, meldingsplicht aan de BVD bestaat voor leden van het Openbaar Ministerie, de Gemeentepolitie, de Rijkspolitie en de Koninklijke Marechaussee.

Met betrekking tot het eerste is tot voor kort in het algemeen gedacht aan onderwerpen liggende in de B-sfeer - contra-subversie.

Het zijn thans echter ook de C-werkzaamheden (contraspionage) waarvoor de dienst de ID in toenemende mate nodig heeft.

Voor het geven van een toelichting terzake verleent de heer Damsté het woord aan Drs. P.R. Gerbrands.

Deze betoogt dat het intensiever inschakelen van de politieverbindingen ten behoeve van de C-materie het gevolg is van een verandering van de tactiek van de tegenstander, vooral inzake de ontmoeting tussen de agent en de opdrachtgever, welke thans veelal buiten de landsgrenzen plaatsvindt. Deze wijziging is 1½ à 2 jaar geleden begonnen. Als gevolg daarvan zijn met sommige politieverbindingen bepaalde werkafspraken gemaakt. Hieruit is gebleken, dat onderzoeken naar aanleiding van rechtstreekse meldingen van de Grensveiligheidsdienst (Kon.Marchaussee) zeer wel ter plaatse kunnen worden verricht.

De berichtgeving is dan vlugger en het is in sommige gevallen door bepaalde combinaties gelukt enige spionagegevallen te onderkennen, waarvan sommige thans nog in het operationele stadium verkeren. Er is besloten deze methode meer toe te passen.

De tot nu toe gebruikte methode was gebaseerd op de organisatie van de BVD in 1958. Thans is het bijna midden 1965. Het hierbedoelde project, aldus de heer Gerbrands, is opgezet met een beperkt aantal politieverbindingen. In eigen huis kan de dienst tot nu toe het werk niet opvangen, niet alleen omdat er te weinig personeel is, maar ook omdat nagenoeg niet beschikt wordt over voldoende geselecteerd specialistisch personeel.

Er is behoefte ontstaan aan een speciale sectie, waar de meldingen d.m.v. ponskaarten op mechanische wijze worden verwerkt. Op een te voren ingesteld aantal combinaties is het mogelijk door middel van een selecteer- en sorteermachine bepaalde resultaten te bereiken. Een aantal combinaties zal door de politieverbindingen kunnen worden uitgewerkt. Er zijn echter talloze andere te bedenken, die de dienst zelf dient uit te werken.

De bedoeling is in de toekomst indicaties toe te zenden, om in een later stadium, in gezamenlijk overleg, na te gaan wat dan te doen staat.

De heer Gerbrands nodigt vervolgens de aanwezigen uit om de "Flexowriter" (een ponsbandvervaardigende elektrische schrijfmachine) te gaan bezichtigen.

Tijdens de daarop volgende gedachtenwisseling stelt de heer Gerbrands dat het steeds moeilijker wordt de onderlinge contacten in de spionage te onderkennen.

In het briefverkeer wordt gewerkt met geheime inkt en microfoto's. In het radioverkeer worden zeer goede code's gebruikt.

Talentspotting geschiedt veelal door de Ambassade. Dit gebeurt overigens ook wel in een land achter het IJzeren Gordijn.

Recrutering van agenten vindt de laatste jaren veelvuldig in Oost-Duitsland plaats.

De liberalisatie van het grensverkeer is oorzaak van nieuwe problemen. Van sommige landen van het communistische blok, behalve Oost-Duitsland, worden nl. geen visumstempels in paspoorten meer aangetroffen, wel op losse bladen.

Mr. Damsté vestigt er in dit verband de aandacht op dat door de veelheid van werk niet altijd respons aan de verbindingen is te geven.

De heer Gerbrands zegt, dat daarin zeker verbetering valt aan te brengen, doch dat het hier een kwestie van personeelstekort betreft. De bewerking van deze berichten vereist overigens geen topanalysten.

De dienst behandelt niet alleen de vestiging van de vreemdeling in Nederland, maar ook de naturalisatie-aanvraag. Ook de verlopen paspoorten eisen de aandacht op en moeten helaas noodzakelijkerwijs door de centrale dienst worden gecontroleerd.

De heer   vestigt er de aandacht op, dat met deze aanpak bescheiden is gestart, omdat, gezien het vele werk dat daaraan is verbonden, de dienst nog niet in staat is alles op te vangen.

De heer Visser zegt, dat voor een aantal projecten machines gevonden zijn. Het best zou echter kunnen worden gewerkt met een computer; daarvoor zijn evenwel de kosten te hoog. Er is dan ook begonnen met pons- en selecteer-machines. De plannen voor de installatie daarvan zijn in kannen en kruiken.

Op een vraag van de heer   antwoordt de heer Gerbrands dat het toe te passen mechanische systeem bepaalde consequenties inzake de personeelsbezetting van de ID's zal kunnen hebben. Uitbreiding van de ID zal in de toekomst wellicht niet kunnen uitblijven. Er is behoefte aan "snuffelaars". Daartegenover staat dat de BVD produkten als resultaat uit de ponskaarten voor de verbinding kan leveren.

Op door de vergadering gestelde vragen antwoordt Mr. Damsté, dat de   inlichtingendienst de enige is welke ver gevorderd is met de mechanische verwerking van berichten. De   en   inlichtingendiensten hebben een beperkt mechanisch systeem.

Tot slot stelt Mr. Damsté zich de vraag wat dit nieuwe systeem zal gaan opleveren. De bedoeling is dit met de Hoofdcommissarissen te bespreken. De dienst is in beginsel bereid de politieverbindingen te helpen en zonodig ook te overwegen financiële steun te verlenen.

Mr. Damsté sluit de vergadering met de mededeling dat de "Richtlijnen", gewijzigd in "Aanbevelingen", inzake exploitatie van gegevens thans door de respectieve Ministers zijn verzonden aan de daarvoor in aanmerking komende instanties.

In overleg met de vergadering stelt hij de datum van de volgende vergadering op 24 juni e.k.